

# Een EU-leger is geldverspilling!

**TEKST:** Luitenant-kolonel Marcel de Haas - krijgskundig onderzoeker (veiligheidsbeleid van Nederland, NAVO, EU, Rusland en het GOS) verbonden aan het Instituut Clingendael te Den Haag

***Europa, de EU, heeft altijd grote ambities maar de realiteit is meestal anders. Zo ook met het zo nu en dan opduikende idee van een 'Europees leger'. Voordat ik de boel meteen afzaag moeten we eerst maar eens kijken waar we het over hebben, wat is een EU-leger? Is er dan ook een NAVO-leger, als tegenhanger? Welnee.***

**E**lke NAVO/EU lidstaat heeft zijn eigen krijgsmacht die hij naar believen kan inzetten voor EU en/of NAVO. Daar komt het eerste probleem al: troepen kunnen maar eenmaal tegelijk inzet worden. Dus zoals sommige landen in hun ijver doen: troepen tegelijk zowel (theoretisch) aan NAVO als EU toebedelen, is onzin. Een land maakt zich daarmee ongeloofwaardig. Er is dus een NAVO- noch een EU-leger omdat landen uiteindelijk zelf de zeggenschap over hun krijgsmacht houden en deze niet aan één van de twee Brussels willen afstaan. In het kader van de collectieve verdediging heeft de NAVO met zijn artikel 5 (van het NAVO-verdrag) echter wel een clausule voor militaire bijstand, waarmee alle lidstaten geacht worden hun krijgsmachten in te zetten wanneer één of meerdere van hen worden aangevallen. Dat is dan het 'NAVO leger'. Overigens nog steeds omdat soevereine staten hiertoe hun troepen ter beschikking stellen aan de Alliantie. De EU beschikt niet over zo'n bijstandsclausule.

Wat heeft de EU dan wel, naast heel wat ambitieuze praatjes? Ruim tien jaar geleden besliste de EU dat het een snel inzetbare troepenmacht wilde opzetten van rond de 50.000 man. Die is er dus nooit gekomen! Overigens heeft de NAVO met zijn *NATO Response Force* (NRF) van circa 25.000 militairen – die eigenlijk nog nooit is ingezet – eenzelfde probleem en gaat men deze reduceren. Wat heeft de EU dan wel? Een stuk of veertien zogenaamde *Battle Groups* (EUBGs) van elk 1.500 man. Maar ook die zijn nog nooit ingezet, afgezien van een Frans-Duitse missie in Kongo waaraan – uiteraard met Franse grandeur – opportuun dit vlaggetje werd geplakt. De EU voert overigens wel een aantal kleine – van maximaal enkele honderden deelnemers – civiele en militaire missies uit, van Atjeh in Indonesië tot Irak. Let wel, geen enkele lidstaat is verplicht hieraan deel te nemen en – net als bij de NAVO – draaien deelnemers zelf voor de kosten op.

Zeker in deze tijd van (financiële) 'heroverwegingen' – bezuinigingen dus – moeten we ervoor waken om in het kader van de 'EU-euforie' tot duplicatie van militaire structuren over te gaan. De NAVO beschikt al decennia over een geïntegreerde militair-

politieke structuur met militaire hoofdkwartieren en andere gezamenlijke organen. Het zou onzin en pure geldverspilling zijn als de EU, in zijn (vooral Franse) onafhankelijkheidsdrang, dezelfde structuren gaat opzetten. Het is dan ook van de gekke dat in Northwood (GB) op een marinehoofdkwartier vanuit dezelfde gang twee operaties tegen de piraten rond Somalië worden geleid – vanuit het ene gangpad door de NAVO en vanuit de andere door de EU. En dan mogen deze militairen formeel ook nog eens niet met elkaar overleggen. Taakverdeling, een andere hype, is ook een illusie. Krijgsmachten zijn bij uitstek een nationaal instrument van veiligheidspolitiek, wat een staat – door het afstaan van taken waarbij er afhankelijkheid ten opzichte van een ander ontstaat – niet uit handen wil geven. Dus ook in die zin zal er zeker geen verenigde Europese krijgsmacht komen; nationale belangen prevaleren boven de gemeenschappelijke Europese.

Wat kunnen we dan wel doen voor een gezamenlijke Europese defensie? In plaats van een eigen Europees leger moesten de lidstaten van NAVO en EU eerst maar eens de leiding van beide clubs dwingen om een einde te maken aan de gekkigheid dat NAVO en EU dezelfde militaire missies willen uitvoeren. In plaats daarvan moet men beide clubs aanzetten om te komen tot een goede taakverdeling op basis van hun capaciteiten, bijvoorbeeld de NAVO voor militaire missies hoog in het geweldsspectrum en de EU voor kleinere, minder riskante operaties waarbij sociaal-economische opbouw een belangrijke factor is. Wat we verder in Europa kunnen en moeten doen is ons schaarse defensiegeld beter verdelen. Bijvoorbeeld door gezamenlijk één type pantservoertuig aan te schaffen in plaats van zeventien verschillende, zoals nu gebeurt. En als de Amerikanen een betere aanbieding hebben – zoals destijds met de *Apache* gevechtshelikopter, in plaats van de Europese (Franse) *Tigre* – door die dan met zijn (Europese) allen te kopen. Dan kunnen we nog afdingen ook en vermijden we de krampachtige productie van een inferieur en te duur wapensysteem. Dergelijke beleidsopties zijn nuttig en noodzakelijk, op dromerijen over een Europees leger zit niemand te wachten, behalve Sarkozy!